

Uit de praktijk

HOE DE RATTENBESTRIJDING IN DE NOORDOOSTPOLDER VERLIEP

In het veld en in graanklampen

Hieronder volgen de ervaringen opgedaan bij de rattenbestrijding in de Noordoostpolder, herfst 1952.

De organisatie van deze actie berustte bij de Directie van de Wieringermeer (Noordoostpolderwerken), het Openbaar Lichaam „de Noordoostelijke Polder”, de Stichting voor de Landbouw en de Bedrijven in eigen Beheer. De opzet van de actie was dat de gehele polderbevolking hieraan zou deelnemen. Toch waren er echter nog mensen die dit niet deden, omdat ze het niet nodig achtten.

De meeste ratten werden in het westelijk gedeelte van de polder waargenomen; in het oostelijk gedeelte kwamen er plaatselijk ook vrij veel voor, doch over het geheel was het aantal hier veel kleiner.

Op 13 December werd een begin gemaakt met de streekactie vanuit het Oosten van de polder, waarna systematisch werd doorgedaan, zodat het westelijk gedeelte het laatst werd behandeld. Alle sloten en greppels werden nagelopen en in elk vers-belopen gat 2 of meer scilla-blokjes uitgelegd. Tegelijkertijd is dit werk ook uitgevoerd in de boscomplexen en de arbeiderskampen. Het uitleggen van de blokjes op deze wijze eiste nogal enige kennis en nam veel tijd in beslag.

Door een deskundige van de Plantenziektenkundige Dienst zijn over dit onderwerp op verschillende plaatsen in de polder enkele lezingen met lichtbeelden gehouden. Van Directiewege werden van elk bedrijf van plm. 500 ha 2 personen naar deze opleidingsmiddag gezonden. Bij de streekactie werden deze personen op het betreffende bedrijf als de bestrijders aangewezen. Ook de streekbestrijders van diverse

pachters werden hierbij uitgenodigd (1 bestrijder per ca 500 ha).

Enkele weken voor de grote actie is in samenwerking met de Plantenziektenkundige Dienst een proefbestrijding uitgezet in verschillende schuren en graanklampen, waar zeer veel ratten voorkwamen. De bestrijding op deze objecten werd deels uitgevoerd met scilla-blokjes en deels met een di-cumarine preparaat op haver. Van de in een schuur uitgelegde scilla-blokjes werd in de eerste nacht minstens $\frac{2}{3}$ deel opgenomen. De volgende morgen werden 12 dode ratten gevonden, terwijl zeer zeker nog een aantal dood in de grond zat. Daarna werden de blokjes bijna niet meer opgegeten. Wel gebeurde het dat ze verdwenen of uit de gaten werden gerold. De volgende dagen werden dan ook nagenoeg geen dode ratten meer gevonden. De oude rat laat zich niet zo gemakkelijk vangen en zeker niet op plaatsen waar vee (varkens en kippen) verblijft; hier is voldoende ander voedsel voor hen aanwezig, dat ze bovendien liever opnemen dan scilla-blokjes.

De in de graanklampen uitgelegde blokjes hadden veel minder succes; deze werden wel opgenomen, doch zelden werd een dode rat gevonden. De blokjes werden grotendeels gehamsterd of van de looppaden afgerold.

De schuur en de klampen waar bovenomschreven bestrijding had plaatsgevonden, kregen direct daarop een nabehandeling met een di-cumarine preparaat vermengd met haver. De opneming in de schuur was direct al zeer goed en na verloop van enkele dagen vielen reeds de eerste slachtoffers. Geleidelijk werd minder van het middel opgenomen, zodat na 10 dagen alle nog aan-

wezige gaten werden dichtgestopt. Enkele dagen nadien werd deze schuur nogmaals gecontroleerd op de mogelijke aanwezigheid van ratten, zij bleek echter ratvrij te zijn.

Bij de bestrijding in de graanklampen met een di-cumarine preparaat kon, evenals met de scilla-blokjes, geen succes worden geboekt. De moeilijkheid hierbij is dat de goede voederplaats ontbreekt en bovendien is het zeer moeilijk om met haver ratten te bestrijden in haverklampen. Het opnemen in enkele plaatsen van de klamp leek aanvankelijk zeer goed en de veronderstelling was dat met dit middel afdoende kon worden bestreden. Deze bestrijding is 3 weken volgehouden, iedere dag controleren en zo nodig bijvoeren. Bij de eindcontrole – het dorsen der klampen – werden veel meer levende dan dode ratten geconstateerd; een niet verwacht resultaat, waaruit blijkt dat met deze middelen in graanklampen wel enige ratten kunnen worden verdelgd, doch lang niet voldoende.

Toen de grote veldbestrijding eenmaal in volle gang was, waren de eerste resultaten spoedig zichtbaar: overal werden in sloten, greppels en rond de klampen dode dieren aangetroffen. Op enkele plaatsen werden opgravingen gedaan, waarbij ook dode ratten werden gevonden. Het opnemen van de in het veld uitgelegde blokjes was zeer goed. Een groot aantal ratten is hiermee opgeruimd, zeker 60 tot 70 %. Een moeilijkheid bij dit werk is om over voldoende goede uitleggers te beschikken, waar tussloten het al of niet slagen van de actie van afhankelijk is. Veelal gebeurde het werk met te weinig ambitie, zodat niet alle versbelopen gaten goed werden opgezocht. Omdat er in het veld voor de ratten zeer weinig was te eten, werden de blokjes snel verorberd. In hoeverre blokjes zijn gehamsterd is zeer moeilijk na te gaan. In de dorpskernen, op vuilnisbelten en in de boscomplexen trof men zelden een dode rat aan, terwijl de blokjes toch waren verdwenen. Op dergelijke plaatsen is voldoende voedsel aanwezig en dan worden de blokjes bewaard

voor de kwade dagen. Ook wanneer een rat de scilla heeft geproefd en dit overleeft, zal deze rat de blokjes niet meer aanraken.

In de graanklampen die tijdens de streekactie normaal mee werden behandeld, werden, in tegenstelling met de tijdens de proefbestrijding behandelde klampen, veel dode ratten aangetroffen. Het verdient dus zeer zeker aanbeveling om in de eerste aanleg de klampen eveneens met scilla-blokjes te behandelen.

Ten behoeve van deze streekactie zijn plm. 250.000 scilla-blokjes verbruikt, wat maar net voldoende was voor de oppervlakte van 30.000 ha waarop de bestrijding moest worden uitgevoerd.

Begin Januari 1953 werd in alle Directiegebouwen waar nog ratten voorkwamen, met de nabestrijding begonnen. Nu werd gebruik gemaakt van het reeds eerder genoemde di-cumarine preparaat vermengd met haver. Dit nawerk eist heel wat meer zorg en geduld, temeer daar het bestrijdingsmiddel een zwaar vergift is voor mens en dier.

Het middel werd in verscheidene kleine hoopjes op de looppaden uitgelegd. Het opnemen door de ratten werd iedere dag gecontroleerd en zo nodig werden de hoopjes bijgevuld. Na plm. 8–10 dagen volhouden was succes wel verzekerd. In een graanopslagplaats moest de bestrijding drie weken worden voortgezet.

Wanneer aan de bestrijding stipt de hand wordt gehouden, kan worden gezegd dat alle schuren ratvrij kunnen worden gehouden. Bij het opnieuw aantreffen van ratten moet echter tijdig tot bestrijden worden overgegaan, terwijl alles wat eetbaar is zoveel mogelijk buiten het bereik van de rat moet worden gehouden. Dit laatste laat ook nogal eens wat te wensen over.

Emmeloord, 2 December 1953

H. H. v. D. KOLK
Cultuurtechn. Afd.
v. d. Directie Wieringermeer
(Noordoostpolderwerken)